

REDACTIA

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Arad, Str. Aulich (Adam)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 lună fl. 1N-rii de Duminecă pe
an fl. 2.—Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

TRIBUNA POPORULUI

Anul III.

Număr de Duminecă

Nr. 16.

In săptămâna patimilor.

În săptămâna infricoșatelor patimi. Jalea omenirii o serbează acum lumea creștinească.

A fost un timp când nu se mai știa ce este adevărul. Atunci s'a ridicat El, care a cutezat să ridice cuvântul adevărului în fața puterii stăpânitoare. A fost tras în judecată pentru aceasta ca și un răsvrățitor, căci astfel era privit cel care cuteza să vorbească în numele adevărului.

„Ce este adevărul?” îl întreabă pe Isus Christos judecătorii săi uimiți de cutezanța că cineva spune că știe ce este adevărul

„Eu sunt adevărul!” răspunde Isus Christos.

Și l'au răstignit.

Dar cum a fost răstignit? Prin vnzare. Sângele neamului lui Iuda Iscarioteanul l'a vndut, prin semnul iubirei, — prin serutare.

Care a fost arma prin care dușmanul a cumpărat vnzarea de neam și adevăr?

Banii! Treizeci arginți au fost atunci prețul vnzării.

A căzut jertfa vnzării dar din sângele jertfei a răsărit mântuirea, biruința veșnică a adevărului.

Și vnzătorul? S'a spânzurat. Pentru-ce? Că doar punga avea plină, pentru-ce nu s'a bucurat și veselit de argintul ei? Cine l'a silit să se spânzure?

Conștiința. Tribunalul lăuntric, care nu cunoaște nimic decât adevăr și dreptate, acela l'a trimis unde nu este apelată, să-și ia răsplată.

Asta-i urmarea tradării. Ea are două părți, una a lăcomiei și când lăcomia e împlinită, atunci nu mai are nutrimente, ea moare și urmează partea a doua: *resbunarea*.

Și dușmanul care cu banul sângelui a vroit să răstignească adevărul, biruit-a el? A perit și el și puterea lui la picioarele crucei pe care a răstignit adevărul.

Drama cea mare a omenirii ne învață neîndoios, că tradarea se răsbună și asupra cumpărătorului și asupra vnzătorului de suflet, ear' adevărul învie și din morți.

Un vechiu cronicar de pe vremurile de restriște pentru noi scrie că: *Românii parcă mai mult luptă pentru limbă decât pentru viață. Așa dară Românii și pe vremurile când nu aveau școli și învățătură dădeau mai mult pe limba lor strămoșească decât pe viață.*

Cine i-a făcut atât de iubitorii de neam?

Credința în Dumnezeu și simțul românesc...

Aceea ce în veacuri nu s'a putut, anume să smulgă din sinul poporului românesc iubirea de neam și să-l facă a-și părăsi legea și limba strămoșească, cred unii că se va putea acum cu arma cea din urmă, cu banul sângelui.

Banul a cumpărat și pe un învățecel de al lui Isus Christos, și de toți erau numai 12 învățeci; cum nu va putea el cumpăra acum suflete din atâtea milioane de Români necăjiți? Mai departe nu se gândesc, numai legea și limba noastră să o vază răstignită. Ce le pasă de soartea pe care vor îndura-o trădătorii!

Spânzură se ca Iuda, dacă nu vor mai putea suporta sarcina remușcării sufletești. Pentru sine nu sunt îngrijii, căci morală nu au; — nu din scriptura legii și iau învățătura, ci din boldul inimii împetrite și rvinitoare la tiranie.

Au despoiat mai înainte pe preoți de darurile ce le-au moștenit și pușu-i-au și pe ei și pe învățătorii sub stăpânirea spionajului politic, ca toată mișcarea și resuflarea și gândul lor să fie ascultate și puse sub paza guvernului. Dar de alta parte deschis-au punga cu argintul scilicet ca să dea preotului poporului sărutarea lui Iuda.

Banul vnzării e sémănat. Acum vor urma jertfele. Jertfa apostolească ce au adus o cea unsprezece apostoli rămași credincioși lui Isus Christos, care e jertfa patimilor pentru adevărul iubirei de biserică și neam și jertfa lui Iuda a acelora cari și-au tradat biserică și neamul.

Patimile cele mari pe cari astăzi le serbăm cu sfânt fior sunt renoite pentru noi.

„Nimenia nu poate slugi la doi stăpâni.”

Aceasta e o învățătură evanghelică și acest adevăr evanghelic nu poate fi răsturnat nici cu banul.

Se vor alege preoții cari slugesc lui Dumnezeu și vor zidi de nou biserică din legătura cea sfântă cu care este legat omul de Dumnezeu; ear' cei cu banul își vor zidi loruși mormânt, mormântul lui Iuda.

Ni-e greu, dar' nu desnădejduim, căci vedem că poporul nostru și acum își iubește mai mult limba de cât viața, precum este scris despre el cu veacuri înainte de aceasta și vedem cum Isus Christos cel răstignit și astăzi viează în biserică sa. Și de aceea stăncă a vieții, care a susținut până astăzi limba și biserică, frânge-se va și serutarea lui Iuda, ce prin buzele însuși părinților nostri sufletești vor să ni-o dea; între noi sălășluire nu o să găsească.

„Să stăm bine, să stăm cu frică, sfânta jertfa se o aducem.”

Vom aduce-o toți, că ne vom gândi toți la drama cea mare a omenirii și la soartea ce au avut-o eroii acelei drame. Dintr'însa vor lua

preoții tăria credinței, că banul tot ucide: și pe cel ce l'a rat și pe cel ce l'a luat și că sfânt este cel ce pentru adevăr pătimeste; poporul va lua învățătura să nu răstignească pe cel ce vine în numele Domnului; ear' noi, acești cari ne-am pus de paza poporului și bisericii, ne vom lua tăria sufletească de a pătimi pentru legătura iubirei ce o țesem între popor și biserică.

Invia-va și viitorul nostru.

Uncheașul.

Silniea unghurisării. Nu i destul că schimbarea numelor se cere de către toți cei din slujbele înalte, ci se mai întemeiază chiar și însoțiri cu țelul vădit de a lucra, ca vnzătoarea de suflete și de nume să reușească cât mai bine și mai sigur.

Vre-o căți va învățătorii maghiaroni din Timișoara s'au grupat într'o societate, al cărui unic țel va fi unghurisarea de nume. Mai înteu se va cere de la fiecare învățător, ca să-și lapede numele străbun și după ce vor fi sfârșit cu dascălii vor începe cu momirea și prostirea celorlalți Nemaghiari din Timișoara și din Banat. În fruntea scârboșei însoțiri s'a pus ajutorul de inspector școlar din Timișoara, Lang István.

Facem luători de seamă pe învățătorii cari din acele părți ca să nu cadă în mrejele acestor pescuturi îmbetăți de sovism și să lucre din răspuțeri ca nici alți români să nu-și schimbe numele străbun, averea cea mai scumpă a omului.

Regele Carol

cătră

dl D. Sturdza.

Maiestatea Sa Regele Carol a adresat dl lui Dimitrie Sturdza, fost președinte al consiliului de miniștri următoarea scrisoare:

Scumpul meu domnule Sturdza!

Primind cu vie părere de rău demisia cabinetului prezidiat de Domnia ta, priveșe ca o datorie a-ți mulțumi pentru serviciile ce ai adus țării și pentru credința ce Mi ai dovedit în timpul cât Domnia ta ai fost în capul guvernului. Iubirea de patrie, devotamentul cătră Tron și simțământul de datorie, de care ai fost însuflețit, Mă îndreptășesc a nădejdui, că vei avea încă adese ocașuni a-ți închina munca și activitatea pentru binele iubitei noastre Români.

Cu această datorință îți reînnoiesc scumpul meu domnule Sturdza, și încredințarea simțământelor Mele de înaltă stimă.

CAROL.

București.

în 11 Aprilie 1899.

Ungurii, Lueger

și

„Tribuna Poporului“.

Cetitorii noștri și mai aduc aminte, că în timpul seu, în Decembrie a. tr. redacția

foaiei noastre scrisese dlui Dr. Lueger, primarul Vienei, cele petrecute cu privilegiul adunării populare ce au fost convocat o în ziua de 4 Decembrie st. n. la Sîrvia, de unde s'a trimis M. Sale împăratului-rege telegrama de omagială dragoste și supunere cetățenească întru amintirea zilei de 2 Decembrie, când se împlineau 50 ani dela svirea pe tron a domnitorului. Deasemenea e cunoscut, cetitorilor, că dl Lueger ne-a răspuns în cuvinte foarte pretenești, asigurându-ne, că va spune la timp potrivit M. Sale că adunarea ne fusese oprită și că nici nu știm: telegrama ajuns-a ori ba.

Cum a aflat din foile unghurești, despre acest răspuns, deputatul dietal Pichler, un Ovreu urit și scârboș care e și secretarul lui Kossuth Ferencz, întrebese îndată pe Bánffy, că are cunoștință ori ba despre ce se petrec între noi, Românii „trădătorii de patrie” și Lueger, injurându-ne cu acest prilej, atât pe noi cât și pe dl Lueger.

Bánffy, strămătorat atunci din toate părțile pentru nesfârșitele păcate și fărădelegi, pe care nu le va ispăși niciodată, nu ajunsese atunci a-i răspunde Ovreurului; ci numai noul ministru-preșident Széll, în ședința de Mercuri, 26 Aprilie, a dietei zise că nu crede să fie adevărate întâmplările, adică mișcările ce le iscădișe Ovreurul în Decembrie, când întrebese, dar, după ce Pichler declară că nu e mulțumit cu răspunsul ministrului-preșident și se apucase a injura earăși pe Lueger, citind și o vorbire a acestuia ce o rostise tocmai cu o zi înainte în dieta Austriei-de-jos împotriva Maghiarilor, Széll încă odată s'a sculat zicând mai întâi de pre Lueger, că nu se teme de el; dar apoi a dat de minciună pe jidarul, spunând adevărul aflat de la dirgătorii compoșente, că adică: „Românii s'au trimis telegramă lui Lueger, nici acesta Românilor; ear dacă s'a întâmplat vr'o preschimbare de scrisori aceasta, zise ministrul-preșident, n'are drept să o cerceteze”.

Bánffy, desigur, ar fi cercetat și aceasta, căci el spiona toate.

Lueger în potriua Ungurilor.

În ședința de la 25 a Dietei Austriei de jos a vorbit și primarul orașului Viena, D-rul Lueger năpustindu-se strajnic asupra Ungurilor; a zis că Austriacii cu toți fără deosebire de naționalitate trebuie să-și apere drepturile lor cu cea mai încordată tărie; că atât pactul de față cât și cel ce guvernele au să-l încheie din nou, este cea mai mare nedreptate pe lume.... „Stările zice, nu se vor îndrepta, până nu se va statornici în ce fel de legături să steie Austria cu Ungaria, căci până azi noi Austriacii am fost totdeauna păcăliți de Unguri... Își vor pleca ei frunțile, făloșii, numai să fie strinși cum se cade cu așa. Pe noi în totdeauna ne spărie, că industria austrieacă va păgubi, dacă se va înființa vama între Austria și Ungaria; dar ei vor suferi și mai mare pagubă, căci ce oare o să facă cu făina și boilor dacă nu o vom cumpăra noi?”

„Noi Austriacii nu ne temem. Eu sunt încredințat, că nu se va înființa nici odată vama deosebită între Austria și Ungaria. Nainte de a se întâmpla aceasta, vom scoate sabia.”

„Dacă am fi avut destul curaj, de mult am fi plătit Maghiarilor ceea ce li se cuvine. Maghiarii în totdeauna amenință cu revoluție, ear noi întotdeauna ne-am dat în lături dinaintea acestei amenințări. Acum încă amenință cu revoluție, dar slavă Domnului, nu s'a prostit întru atâtea oame-ni și lucruri

rile, sunt încă la noi și partide d'acelea, care vor apăra patria noastră..."

Foile ungurești sunt cârânite rău văzând cum vorbește dr. *Luenger* despre stăpanitorii Țării Ungurești.

Dela curtea română.

Joi, 20 Aprilie, aniversarea nașterii M. S. Regelui și a plebiscitului, la orele 10 și jum. dimineața s'a oficiat de către P. S. S. Metropolitul-Primat în sf. biserică a metropoliei Doxologia, la care au asistat: dl. președinte al consiliului de miniștri împreună cu toți domnii miniștrii, domni președinți ai corpurilor legiuitoare, înaltele curți de cassatie și de compturi, mai mulți domni senatori și deputați, primarul capitalei, curțile și tribunalele, casele civile și militare, regale și princiere, înalți funcționari ai statului, domni oficeri general, și superiori aflați în garnisoană, precum și diferite notabilități.

O gardă de onoare, compusă din o companie din regimentul I. geniu, cu drapel și muzică, era așezată în fața bisericii.

M. S. Regele a primit în urmă la palat consiliul de miniștri, în numele căruia dl. Sturza aduse Suveranului felicitări pentru aniversarea acestei zile, zicând:

Sire!

"Zi de sărbătoare și de fericire este ziua de 20 Aprilie pentru toată suflarea românească — ziua nașterii Majestății Voastre, strâns legată de ziua în care poporul român, în grele împrejurări și într'un puternic avânt, V-a ales Domn al României.

Astăzi împliniți șese decenii ai vieții Voastre, din carei treizeci și trei de ani V-ați consacrat pentru a întemeia regatul și pentru a-I da o eră de propășire și de prosperitate necunoscută nouă până acum.

"În acești treizeci și trei de ani mâna atotputernicului a veghiat asupra poporului român, ca alesul lui să fie un bărbat la înălțimea dificultăților situației și a speranțelor puse în'insul, — a veghiat asupra Majestății Voastre, ca să devină realitatea cea mai strălucitoare cuvintele ce ați trimis din Turnul-Severin prin firul electric în capitala noastră, în momentul când în 1866 puneți piciorul pe pământul patriei. Ați lăsat atunci aceste nobile cuvinte: "Adresez rugăciunile mele cerului, ca să-mi ajute a îndeplini cu demnitate marea și frumoasă misiune ce prevedința 'mi-a impus". Cerul a ajutat Majestății Voastre îndeplinirea gigantice datorii ce ați luat asupra-vă: dar' a ajutat și poporul I român să-și încordeze puterile și virtuțile sale în timp de pace și în timp de război, ca astfel cu voințe și muncă unite să se înalțe edificiul de care eu toți suntem astăzi mândri.

"Cu inimă recunoscătoare vă aducem, Sire, felicitările noastre în această zi frumoasă și depunem la picioarele voastre omagiile de respect și de devotament ale țării întregi. Urâm ca Dumnezeu să Vă dea încă un lung șir de ani, plini de sănătate și de bucurii sufletesti, ca se conduceți mai departe cu înțelepciune și vigoare destăpenele regatului.

"Să trăiți Majestatea Voastră!
Să trăiască Majestatea Sa Regina, Prea-grațioasa noastră Doamnă!
Să trăiască Principele Ferdinand și Prințesa Maria cu gingașii lor copii Prințesa Carol și Prințesa Elisabeta".

M. S. Regele a binevoit a exprima vtile Sale mulțumiri pentru călduroasele urări ce V-se aduceau cu această ocazie.

Apoi Majestatea Sa a primit felicitările casei Sale civile și militare.

În aceeași zi s'a celebrat asemenea Doxologia la catedrala sfântului Iosif și la biserică evanghelică, unde se afla față câte un adjutant al M. S. Regelui.

Cu această ocaziune augustul Suveran a primit nenumărate telegrame de felicitări, atât din țară, cât și din străinătate. În capitală un mare număr de persoane s'au grăbit a exprima felicitările lor prin inscrieri la palat.

Toată ziua orașul a fost împodobit cu steaguri.

Noul minister român.

George Gr. Cantacuzino, ministru-president și ministru de interne, s'a născut la 1837. Studiile și-le-a făcut în Franția; a trecut

prin mai multe trepte la direcțiile și judecătorile țării; dela 1870 începând a fost de repetite ori ministru, totdeauna când conservatorii erau la putere, în 1890 fu ales presidential Camere și în 1892 presidential Senatului. După moartea lui *Lascar Catargiu*, întâmplată în ziua retragerii dela cârmă țării a ministerului liberal, fu proclamat de șef al partidului conservator.

Generalul G. Manu, ministru de finanțe, s'a născut la 1833; dela anul 1884 în pensie ca militar, a fost și el de mai multe ori ministru și president al Camere și sub-conservator.

Generalul Iacob Lahovary, ministru de răzbel născut la 1846; este unul din cei mai cu învățătură și distincți militari ai României; între 1891—1894 a fost ministru de răzbel și apoi vr'o doi trei ani profesor științelor matematice la Universitatea din București.

Take Ionescu, ministru de culte și învățămîntului public; născut în 1858. Începând ce s'a întors din străinătate dela studii, în 1884 fu ales deputat la fiecare alegere; ear dela 1891—1895 era ministru de același treburi ca și acum, sub conservatori. De profesiune e avocat.

Nicolae Flea, ministru de domenii, născut în 1840; de profesiune avocat, între 1884—1886 era primarul orașului București; ear în 1895 fu ministru de interne sub liberali dar' numai 3 luni de zile.

Ion Lahovary, ministru de treburi cu străinătatea (externe); își începu cariera la diferite direcții și judecătorii, a fost și procuror, ear' în 1892 fu trimis la Paris, ca ministru al țării. E om foarte învățat, și de profesiune avocat.

Dr. C. Istrati, ministru de lucrări publice, e în vîrsta de vr'o 49 ani; a învățat medicina în străinătate; dar' după războiul cu Turcii din 1877/8, la care luase parte, fu numit profesor de chimie la Universitatea din București, unde a stat până la numirea lui ca ministru.

C. Disescu, ministru de justiție, s'a născut la 1864; de profesiune avocat, dar' și profesor la Universitate; a scris mai multe cărți științifice despre tot felul de chestiuni d'ale dreptului.

Procesul

HOȘILOR DOMNEȘTI.

Ieri, a șaptea zi de când a început procesul hoșilor săvîrșite la oficiul de dare din Arad, s'a sfîrșit cu dovedirea vinovăției domnilor amestecați în furtigaș și astfel procurorul *Domokos* a putut să-și înceapă vorbirea de învinuire.

Domokos și a început vorbirea arătând cum nu s'a mai întemplat în țeară o hoție atât de nerușinată și îndrăzneată ca aceasta în care vistieria statului e păgubită 95.800 cufi.

Între domni slujbași înalți se făcuse o adevărată bandă de hoși și numai întemplarea norocoasă a făcut ca s'a descoperit hoția și astfel hoșii au fost prinși înainte de a fura milioane, căci desigur acolo se ajungea.

Mai ales că banda aceasta stia așa de bine să înșale pe cei ce controlau cassa și protocoalele. Adevărul e însă că nici comisia de scontrare nu și-a făcut datoria, căci altfel era peste rușință ca să se fure aproape 10 ani de zile fără ca cineva să bage de seamă.

Arată apoi cu deamănuntul cum și căt s'a furat, și cum cu ajutorul lui *Scheinberger*, Băcs, cassierul, se apucase să facă chiar și negustorie cu banii statului.

Procurorul a vorbit până seara, cerînd pedeapsa cea mai grea pentru Băcs ca hoț de frunte, ear pentru *Király* și *Scheinberger* ca ajutori de frunte ai lui, ear căt despre ceilalți, cari au ajutat și ei la păgubirea statului, cere pedepse mai blânde.

Azi după amezzi vor începe a vorbi advocații.

Procesul se va sfîrși numai în septemina viitoare.

Contele Hohenwarth.

Mercuria trecută, 26 Aprilie, a umrit în Viena, împlinind vîrsta de 75 ani, contele Hohenwarth.

Numele acestuia e așa zicînd indentic cu vorba federalismul căci de la începutul vieții sale Hohenwarth, de si Neamț din Siria s'a convins, că Austro-Ungaria, dacă esee să existe și în viitor, trebuie să deie egală îndreptățire tuturor popoarelor. Cu ideile acestea venise, în Februarie anul 1871 în capul acelui ministeriu celebru, sub care M. Sa monarhul edase un rescript împotrîta cîtră dieta Boemiei prin care document recunoaște drapelul de stat al regatului cehic, compus din cele trei țări Boemia, Moravia și Silezia; și promisese, că în curînd se va lăsa încoronat în Praga rege al Coroanei cehice. Planul acesta însă a fost zădărnicit de către trei oameni: *Beust* (cancelarul), *Hologethau* (ministru comun al finanțelor) și *Andrássy* (pe atunci ministru-president ungar). Hohenwarth căzu în Octomvrie aceluiași an, și Cehii fuseseră împinși în cea mai înverșunată opoziție. Ungurii l'au privit pe Hohenwarth ca pe cel mai mare dușman al lor.

Potlogării cu honvezii bătrâni.

Eată ce povesteste *Szedlak* în jalba sa către ministrul-president *Szell*, de cere am pomenit în numărul trecut:

Era scris adevăc în anul trecut în ziarul din Budapesta "*Hazánk*", că "la anul 1868/9 numărul honvezilor aradani dovedii ca atari era de 366; dintre acestia, în răstimp au murit 233, prin urmare rămăseră 133; și totuși ce să vezi, în conspectul honvezilor aradani din 1891 sunt înscrise earăși 301 înși.

Dintro' carte oficială despre honvezii scoate, că "și de altfel s'au pretrecut următoare potlogării; așa în conspectul honvezilor din 1891 se arată 73 ofi-ceri honvezești bătrâni, pe când într'adevăr numai 73 dintre înși fuseseră vr'odată ofi-ceri, și numai 24 din ei răs; und' recerîntelor de rang ofi-teresc; ear ceia l'alți toți — spume *Szedlak* — s'au numit ei pe ei înșiși ofi-teri..."

Szedlak cu drept cuvînt așa dar le zice astora, că s' honvezi falși, cari pungașese, fură statul prin pensiunile ce le trag."

Întreg comitetul honvezilor vechi aradani, precum și majoritatea lor peste tot, cu presidentialul lor *Simay István*, sunt honvezi falși. Dar' sunt printre ei mai mulți, cari nici în trebile de cinste nu prea sunt simțitori; ca atare în frunte stă un membru al comitetului, cu nume de *Máy Sámuel jidan*, care pentru a înșala lumea, se scrie și *Samu*; acesta fură statul cu o pensiune de locotenent (oberleitnant) honveze, căci ofi-cer nici când n'a fost; ba și mai mult: din cauza că a falsificat cambii, a fost căutat 5 ani de arîndul, pe temeiul hotărîrii judecătorești, pe care o alătură aci; pribegind din străinătate până la tunc pînă nu s'a prescriis fără de legea sa.

"Un al doilea membru în comitetul honvezeze aradan, *Daniel László*, n'a stat nici o singură dată pe cîmpul de bătaie, față cu dușmanul și totuși pe lângă fratele seu mai mare *Daniel Béla*, care era presidentialul reuniunii honvezilor aradani, a fost timp de doi ani cassarul reuniunii, în care timp a șterfelit cassa cu 2000 fiorini.

În numărul viitor vom mai povesti unele după jalba lui *Szedlak* câteva din aceste potlogării ale patrioților honvezi.

DUPĂ ARAD, ȘIRIA.

Recruții și tricolorul. — Gendarmii. — Arestări. —

Gendarmii din Șiria nu au voit să rămână îndărătul polițiștilor din Arad. Ca și aceștia, ei s'au pus la pîndă în ziua de 17 ale l. c. când s'a săvîrșit asentarea în Șiria.

Că nu s'a întemplat vărsare de sânge, cum au fost la Arad cu micălăcanii, asta numai îndelungei răbdări a ficiilor și sfaturilor bătrînilor se poate mulțumi.

Despre amestecul gendarmilor și șicanarea fecoirilor recruți, corespondentul nostru din Șiria ne împărtășește următoarele:

"În ziua de 17 Aprilie fiind asentare, feciorii români s'au adunat la Șiria din toate satele învecinate. Ei erau veseli, cum e românul când merge la asentare să jure țării și Impăratului.

Tocmai pe când feciorii se duceau înspre localul de asentare, gendarmii le-au eșit în cale și i-au provocat, ca să-și iee pantlicele mîndrului nostru tricolor, pantlice ce atîrnau de pelerile lor.

Feciorii n'au voit să arunce tricoloru românesc, care le e așa de drag. Gendarmii infuriati au pus mîna pe puști și rînd pe rînd au închis 17 feciori din Șiria, 6 din Măderat, ear' unul din Pîncota.

Feciorii de și au văzut nedreptatea ce se facea semenilor lor au ascultat îndeosebi de cuvîntul bătrînilor și nu au atins pe împenații gendarmii, cari de sigur erau culcați la pămînt.

Pantlicele tricolore au fost luate la primarie, pe care le-au predat judeului de instrucție Halászi Béla, care momentan a și început cercetare în privra fecoitorilor, pe cuvînt că "au așifit la ură și au agitat în privra statului".

Cercetările se urmează cu o grabă vrednică de alte cauze mai bune. Și judele și gendarmii cercetează. Cel dintîin ascultă pe cei inchiși, ear' gendarmii cutreeră satele Șiria, Măderat și Pîncota pentru ca să afle ce "domn" a dat pantlicele tricolore, care s'pe o formă de mări. De asemenea se caută și acela, care după mintea strechiată a gendarmilor a îndemnat feciorii ca să "așife" în privra statului.

Despre decursul acestor cercetări și despre șicanările celor 24 feciori români, îmi voiu fiine de datorință ca să țin în curent pe cetitorii acestei prețuite foi.

Dela Șiria.

ULTIME ȘTIRI

La temniță.

Seghedin, 28 Aprilie.

Tocmai pe sfintele sărbători ale Învierii Domnului, meseriașul *Dumitru Palcu* din Curticii a trebuit să-și înceapă osanda de trei luni în vestita temniță de stat din Seghedin. Bravo! meseriaș a fost tras la răspundere pentru tocita bănuială că ar fi așifit în privra statului maghiar, cu prilejul tîm-bălanelor millenare.

Internatul din Beinș.

Beinș, 27 Aprilie.

Dl vicar *Iosif Goldis* a fost în Beinș pentru a pune la cale întemeierea internatului român de băieți. La sosire i-s'a făcut o primire foarte frumoasă. A fost întemplat de un banderiu de călăreți. Primirea strălucită a pus-o la cale dl *Nicolae Diamandi* preotul nostru, iar dl *Pavel Pap* avocat a dat un prînz la care au fost invitați foarte mulți fruntași din Beinș.

Zidirea internatului se va începe prin Maiu, așa ca la toamnă, cu începerea noului an școlar, elevii săraci să poată afla adăpost și cele trebuincioase pentru susținerea la școală.

Pace asigurată.

Londra, 27 Aprilie.

Intîiul lord al admiralității, *Goschen*, a ținut ieri cu privilegiul prînzului anual arangiat de inginerii, o vorbire în care a declarat, că: "în acest moment toți nouii de furtună de pe orizontul politic au dispărut".

Căt privește Rusia, zise ministrul, așa cuget, că am ajuns cu ea la o înțelegere prietenească; cu Germania am încheiat o învecoală de prietenie; ear' cu Franța, fără a fi vătămât la ei ori la noi simțămînte naționale, am ajuns la o înțelegere dramă în toate privințele asupra unei chestiuni din cele mai gingașe și grele.

Societatea

pentru
fond de teatru român.

Comitetul Societății pentru fond de teatru român a adresat mai multor fruntași următorul apel:

Stimate domnule,

Sunt acum trei-zeci de ani, fiii buni ai neamului nostru în apelul lor „cătră inteligența română din Budapesta” au constatat, că „necesitatea înființării unui Teatru național pentru Românii de dincoace de Carpați se simte de întreaga românie”.

Inteligența românească ascultând cuvântul fruntașilor sei, în anul 1870 a și înființat „Societatea pentru crearea unui fond de Teatru național Român”. De atunci și până astăzi această societate, când mai cu spor, când mai trăgănat, neîntrerupt, lucrează într’u ajungerea mărețului scop.

Căci scopul este măreț.

„Scopul nostru este să înființăm un nou amvon pentru răspândirea moralității, o nouă catedră pentru propagarea bunului gust, un nou organ pentru întărirea culturii naționale. Voim un cămin pentru muzica noastră și pentru toată comoara artistică, ce am moștenit de la părinții și strămoșii noștri. Voim un templu al artelor, care, alături de biserică și școală, să facă creșterea poporului, de multe-ori suplinind și întregind ceea ce aceste două n’au putut să îndeplinească. Voim să înălțăm un templu al Thaliei Române, care să ne reprezente marile figuri ale istoriei naționale, eroii și martirii noștri, cari și-au vărsat sângele pentru neamul lor, femeile de model, cari și-au jertfit podoaba cea mai scumpă, pentru aceeași sfântă idee. Să ne învie pe marele împărat, care în capul oștirii învingătoare a înjugat Dunărea și trăgând de acolo o brasdă, ale cărei urme se cunosc și azi, a întemeiat aici o nouă provincie română, așezându-ne în ea pe noi drept sentinela a gintei latine. Să ne înfațișeze fazele de frunte, prin cari a trecut neamul românesc de atunci și până astăzi, tot atâtea drame, tot atâtea tragedii, în cari ideea fundamentală, îndemnul care a pus pe toți în arena luptei și pentru care a murit, a fost vecinic dragostea țării și dorul ne-

stins de a se susținea, ca neam românesc. Voim un templu, în care toți să ne adunăm cu evlavie și să ne închinăm smerit dumnezeieștilor învățăturii ale Geniului nostru național; un templu, care să ne întărească sentimentele noastre de încredere în puterea de viață a elementului românesc”.

Astfel vorbea la Orăștie cătră adunarea generală din 1897 Iosif Vulcan, laboriosul președinte al societății pentru crearea unui fond de Teatru național român. Și cuvintele lui erau stoarse din sentimentele inimilor românești. Prin limba sa trăește națiunea, cultura națională e pavăza cea mai puternică a existenței naționale. Poporul românesc, care trăește în țările de sub coroana sfântului Ștefan, a înțeles acest adevăr și din toată serăcia sa neincetat a jertfit și jertfește pe sfântul altar al culturii naționale. Luptele neobosite ale strămoșilor ne-au câștigat biserica națională, cel mai fruntaș izvor de lumină și iubire de neam; duhul veacului a străbătut și la Români și nu este doar sat românesc, în care școala românească să nu propage cultura încălzitoare de inimă și ușurătoare vieții între mlădițele tinere ale neamului nostru, ear „Asociațiunea pentru cultura poporului român” varsă lumina printre cei crescuți. Multe avem, dar multe ne și lipsesc și cine ar tăgădui, că între lipse cea mai mare este: Teatru român. Dar antecesorii noștri treizeci de ani de-a rândul au muncit și astăzi societatea pentru crearea unui fond de Teatru național român dispune de o avere, ce reprezintă aproape suma de o sută și trei-zeci mii de florini. E considerabilă suma aceasta și ea ne întărește în credința noastră, că idealul atâtor suflete bune românești nu este utopie, ci în curând trup va lua.

Societatea pentru crearea unui fond de teatru național românesc în timpul din urmă a luat un nou avânt. Și credem, că nu mai este departe timpul, când societatea actorilor români va cutreera sate și orașe, ca în limbă dulce românească să vestească neamului nostru bunul și adevărul și frumosul.

Cum însă credința aceasta prinde tot mai adânci rădăcini în inimile noastre, societatea românească a început să zorească întruparea frumo-

sului ideal. La Hațeg adunarea generală din 1898 a societății noastre a hotărât a invita comitetul, ca pentru promovarea intereselor societății să chibzuiescă modalitățile, prin cari în timp și locuri potrivite să se aranjeze reprezentațiunile teatrale în favorul societății. Scopul acestei hotărâri a fost, parte să deștepte un interes tot mai mare în societatea românească pentru instituțiunea teatrului, ca astfel să se pregătească terenul pentru înființarea trupei de actori la Români din Ungaria și Ardeal, parte ca în același scop să sporească mai intensiv fondurile societății. De ani de zile deja comitetul societății lucrează cu plan spre scopul indicat. Așa „Biblioteca Teatrală”, ce apare sub îngrijirea comitetului, are menirea să dea publicității piese teatrale, cari să poată fi jucate cu ușurință de cătră diletanții orașelor și orașele noastre românești.

Acum, îndemnat de hotărârea amintită a adunării dela Hațeg, comitetul societății încearcă spre scopul indicat o activitate mai intensivă în părți mai largi ale poporului românesc. Statutele societății prevăd instituirea de comitete filiale prin centrele românești. Având însă în vedere puținătatea puterilor intelectuale și materiale a poporului nostru și cu deosebire considerând interesele Asociațiunii, care își are deja aproape pretutindeni comitetele sale filiale, am socotit, că o instituție de nouă comitete filiale pentru societatea noastră ar stingări numai activitatea celor ale Asociațiunii și astfel ne-am hotărât a încerca un alt mijloc pentru de a deștepta interesul publicului românesc pentru societatea noastră și a promova astfel apropierea timpului, în care din societatea pentru crearea unui fond de teatru se va naște „Teatru român”.

A decis adecă comitetul acestei societăți, ca în fiecare centru românesc să-și aleagă câte un bărbat de încredere, care în chip personal să primească asupra-și sarcina de a reprezenta în mijlocul societății, unde trăește, interesele societății pentru crearea unui fond de teatru național român.

Datoria acestor bărbați de încredere va fi: să îndemne inteligența românească din jurul lor la aranjarea de reprezentațiuni teatrale de

diletanți, din al căror venit o parte cât de modestă să fie destinată pentru societatea noastră; să mijlocească răspândirea broșurilor din biblioteca noastră teatrală, precum și a altor scrieri, menite, să deștepte interesul publicului nostru românesc pentru teatru; după putință să participe la adunările generale ale societății noastre, îndemnând la aceasta și pe alți buni Români; să nisuiască într’acolo ca în fiecare au după putință să adune membrii pe viață, ordinari și ajutători, pentru societatea noastră; în general să facă tot ce ar crede cuviincios și bine întru promovarea intereselor societății pentru „crearea unui fond de teatru național român”. În fiecare an, câteva săptămâni înainte de terminul, la care se vor ține adunările generale ale societății, acești bărbați de încredere ai noștri vor face comitetului central din Brașov un mic raport despre activitatea lor pentru promovarea afacerii de sub întrebare și despre rezultatul acestei activități.

Luând în vedere ținutul, în mijlocul căruia trăiți și bine cunoscând zelul d-voastre pentru progresul cultural al poporului nostru românesc, Comitetul societății pentru crearea unui fond de Teatru român, îndrăznește a vi se adresa cu rugarea să binevoiți a vă considera pentru viitor ca bărbat de încredere al acestui comitet pentru oraș și ținutul d-voastre și a primi astfel sarcina morală a îndatoririlor indicate pentru acești bărbați de încredere ai noștri. Dacă înse, fie acum, fie în viitor, împrejurările nu vi-ar permite a da ascultare rugărilor noastre, veți binevoi: ne încunoștința despre aceasta arătându-ne totodată vre-un bărbat din mijlocul d-voastre, care ar putea să vă înlocuiască în munca românească, pe care vi-o cerem.

Incheiem prin cuvintele de aur ale președintelui nostru: „Ori din ce parte am studia neamul românesc, pretutindeni dăm de eticheta de nobleță a obârșiei sale vechi. În toate ale lui, în datini, în poezie, muzică și port, găsim germeii clasicității. Un cuvânt acesta, care trebuie să ne deschidă porțile civilizațiunii, care ne îndreptățește să ne reclamăm un loc printre popoarele, cari înaintează, căci de și săraci, deși înapoiați încă, putem zice cu mândrie: Est Deus in nobis. Este grea sar-

LA INVIEREA DLUI.

Trecut-a noaptea furtunoasă
Și-a iadului puteri se frâng,
Se veselesc azi și aceia
Ce'n veci sermanii numai plâng!

Se veselesc azi și Românii
La strălucita ta 'nviere,
Căci au credința neclintită,
In a lui Christ putere.

Ah, cât de mult ei te așteaptă
Să le trimiți cerescul dar:
Să-i scoți pe ei dela robie
Și sufletul lor din umar.

O, Isuse, ce azi învii
Și 'mbraci natura cu verdeață
Ridică pe poporul tău
Și da-i putere de viață!

Iosif Stanca.

PE DUNĂRE.

Pornim. Malurile drepte și uscate fug îndărăt. O pulbere mărunță de aur plutește sub cerul albastru, în zăriștea 'necată de soare. Departe, la răsărit, dealurile goale, rumene ale Măcinului par aprinse. Un val de pământ așternut de-a curmezișul în fața noastră ascunde vederea Galaților. Din stânga, prin două spărturi largi în malul galben, Siret mănunchiul puternic în care se împreună și se amestecă toate apele Moldovii. Nicî unul din rîurile cari străbat țara noastră nu soarbe atâția afluenți în undele lui. Privit pe hartă, Siretul pare un copac uriaș culcat dealungul Moldovii cu rădăcine 'n Dunăre și cu ramurile-i rășchirate, pierdute prin crăpăturile munților. Căruș neobosit, el aduce corăbiilor catarguri și umple schelele Dunării de avuțiile codrilor depărtați. Zi și noapte răsună vara frumoasele-i văi de doinele plutașilor.

Scăpătăm de după un dâmb, și deodată ni-se deschide strălucitozrea priveliște a Galaților. În port stau sute de vase. Ne credem într'un oraș pe apă.

Pe tot brîul cheiului e îmbulzeală, forfot, amestec de limbi. Ciudată impresie-mi dau

primii pași pe uscat, după atâta plutire. Mi-se pare că pământul se mișcă, se clatină sub mine. Aci, în partea aceasta de jos a orașului se ventură bogățiile și marile negoț al portului. Aici sunt fabricile, gările și docurile cu largul lor basen încongiurat de magazii de grâne și de mărfuri, la ușa cărora trag corăbiile Dunării ca o trăsură la scară. Aceasta-i vatra Galaților vechi, vestita schelă a Moldovii, „Venetia mării Negre” cum îi ziceau odinioară scriitorii străini.

Pe-aici se întorceau Domnii noștri cu pitacul împărătesc de la Țarigrad. De-aici, și din limanul Brăilii, porniau în răsărit corăbiile grele, încărcate de grâne și zaherele strinse cu hăpca de pe mănoasele noastre ținuturi, pe vremea când firmele turcești numiau Moldova și Valahia „hambarele Sultanului”.

Fruntea orașului, partea liniștită și frumoasă a Galaților, se desfășură 'n sus, deasupra portului, pe podișul ridicat între Siret și Prut. Nimic nu-ți mai amintește timpurile de groază și de jaf prin care a trecut orașul acesta mare și plin de viață. Case vechi, cu ziduri groase și drepte, văruite pe de dinafară, cu obloane la ferestre, și cu balcoane ruginite de care-atârână vrejuri uscate le ederă, au aerul unor bătrâni

gospodari cari-și păstrează portul, firea și datinele lor strămoșești neatins de prefacerile vremii. Mă primblu visător prin străzile largi, tăcute și pline de soare ale orașului, pe când gândurile mele mă poartă cu veacuri în urmă. Văd republica înfloritoare a Galaților, înainte de Dragoș-Vodă, grămădind pe pietele ei bogățiile răsăritului și ale apusului, în zarva negustorilor adunării. Departe cele două faruri de la capetele digurilor, clipesc în întunec ca două candelă într'un cimitir; din când în când mi se pare că aud glasuri bocindu-se pe apă: dangătul clopotului răsună tremurător și jalnic în mușeaia nopții.

A. Vlăduță.

Proverbe.

Frumuseța vestejește, dar' înțelepciunea crește.

*

La ori ee treabă pe Stan pășitul întreabă.

*

Maî bine stăpân mic de cât slugă mare.

*

Vorba își are și ea vremea ei.

Chipul de mai sus ne înfățișează, o mică negustoreasă, cum sunt la fiecare colț de stradă prin orașele Italiei, unde întotdeauna mișună străinii în număr mare, și astfel ori ce fel de marfă are căutare. — Mica fetiță ce ar putea să vîndă? Flori și poame. Cine ar și putea trece pe lângă ea, fără a cumpăra? Cine să n'asculte glasul ei dulce și nevinovat și să nu caute a-i face plăcere dându-i bani chiar mai mulți de cât plătește marfa. Mai ales că cine știe, dacă acasă nu are vre-o mamă bolnavă, a cărei singur sprijin este dragălișia micii negustorese! Căci trebuie să spunem, dacă Italia este țeară bogată, unde nu-î iarnă ei totdeauna soare și flori, apoi numai puțin adevărat este că rar găsești o țeară unde să fie atîta oameni săraci.

MĂNĂSTIREA din valea Călugărului.

Nu departe de la comuna Ciclova-mont. către Răsărit, între stînci uriașe sub poalele dealului „Bol” este o vale îngustă, ale cărei coaste sunt acoperite cu păduri de fag, numită „Valea Călugărului”. În aceasta vale sub o coroană de stînci, în formă de semi-cerc, e zidită o bisericuță, numită de popoarele din sudul Bănățului „Mănăstirea din Călugăra”. După cum mărturisesc bătrânii de 70—80 de ani, cari pe timpul zidirei ei au fost martori oculari, precum am aflat și din unele documente scrise atunci și păstrate în arhiva parochială din Ciclova, istoria ei e următoarea:

Înainte de a se edifica aici biserica, în locul ei era o stîncă de piatră moale. În aceasta stîncă se afla o peșteră din care izvora apă rece și bună de beut. În împrejurul acesta de multe-ori se auzia cântări, se arătau vedenii. Oamenii, cari mergeau după lemne auziau cîntându-se sf. liturgie după tipicul bisericesc, încât se înfricoșară și fugiră de frica ce îi cuprîndea. Abia pe la anul 1858—9 au intrat unii în peșteră, unde au aflat pe lângă alte lucruri

și oasă de om. Se zice că aici ar fi viețuit cândva vreun pustnic, al cui glas s'a auzit, și ale cui osăminte s'au aflat în peșteră, și de la care s'a numit valea aceasta „Valea Călugărului”.

Locuitorii Ciclovei la îndemnul lui Alexă Nedici, fiul preotului din aceasta comună, au lărgit peștera și au mai zidit la ea naea, tinda și turnul bisericii; fiind edificiul astfel gata, din însărcinarea episcopului din Verșeț, s'a sfințit la anul 1861 în 1 Octombrie în prezența unui public numeros. Au fost de față Iacob Popovici, protopopul Oraviței; Ioan Nedici, George Nedici, Ioan Murgu, preoți; Iosef Wendeschuh, paroch rom.-cat.; Dimitrie Turcu, pictor; Dr. Dimitrie Hațegan, jude cerc.; Nicolae Suli și Mihaiu Popovici, jurați. Ulterior teologul Alexă Nedici s'a călugărit și a fost denumit de primul administrator.

După cum se vede din o însemnare oficială edificarea s'a început în primăvara anului 1860 și s'a sfințit toamna, ear' lucrul de lemn s'a făcut în anul următor. La edificare au contribuit a) capitalul mănăstirii colectat din 10 Iunie 1859 în suma de 101 fl. 58 cr.; b) milostivenii: 723 fl. 47 cr.; c) s'a împrumutat de la parochia din Ciclova-mont. 529 fl. 62 cr.; d) de la alți locuitori din Ciclova 350 fl., laolaltă

1704 fl. 67 cr. Din aceasta sumă a rămas necheltuiți 12 fl. 87 cr.

Călugărul Nedici, sufletul mănăstirii a răposat în anul 1862; episcopul sârbesc sub Nr. 485 din 1862 în privința serviciului la mănăstire dă ormătoarea ordinațiune: „... servirea slujbelor D zeeștii la aceea sf. mănăstire și de aci înainte preoțimeii parochiale din Ciclova o încredințez”.

La început numai o parte a bisericii a fost zidită, altarul întreg și o parte din naea bisericii au fost tăiate din piatră moale prin lărgirea peșterii, ce era mai înainte acolo. Stîncă, ce atrîna de-asupra bisericii precum unele părți din altar prin măcinarea petrei au devenit amenințătoare. La anul 1879 comuna bisericăscă din Ciclova, unde era încorporată aceasta capela a delăturat stîncile și a întregit edificiul în forma de astăzi. Lucrul a costat 540 fl.

La alte ocașii parochia din loc a mai împrumutat mănăstirii și alte sume mai mici, încât pretensiunea ei astăzi e de 1400 fl. O dorință aveau Ciclovenii, că aceasta capela pe an cercetată de mii de oameni de diferite confesiuni și naționalități, *) dar Ven. Consistor la o petițiune pentru transformarea în mănăstire formală

*) Să se decretată de mănăstire.

a trimis aici pe preotul ac'ual, atunci în pripă preoțit din administrator de postă în Racasdie, absolvent al unei clase civile.

Comuna, carea a ridicat biserica, susținut și administrat în timp de 80 de ani, a protestat în contra acestui amestec. A arătat forurilor mai înalte abuzurile ce le face dl. administrator, încât s'nodul eparchial din 1895 a exmis o com. iune investigătoare în persoanele d-lui Alexandru Popovici, protopop în Oravița, Ilie Traila și Ioan Tieran. După ce comisiunea a investigat la fața locului toate plîngerile a înaintat următoarea opiniune:...

„Pretensiunile bisericii din Ciclova față de capela sunt juste, că actualul preot administrator al capelei P. Bufan e necapabil întru conducerea și administrarea capelei: să binevoiască până la posibila decretare a capelei de mănăstire formală a încredința întreaga administrare a capelei comunei bisericăscă din Ciclova...”

Causa nici astăzi nu i rezolvată. Sinodul protopresbiteral la propunerea unor membrii dintre cei mai distinși, în ședința din anul curent, a adus următorul deciz:

„Pe baza informațiilor primite dela mai mulți deputați prezenți despre neordinea, manipularea necorectă, precum și despre purtarea necorespunzătoare a preotului de acolo P. Bufan, sinodul de nou înaintea V. Cons. diecesan rugarea urgentă, că a-

cina ce ne-am impus. Dar' asta nu ne descuragiaza. Când e vorba de sprijinirea culturii naționale, când e vorba să facem un asil limbii și muzicii noastre, când avem să ridicăm un templu pentru afirmarea idiomului nostru: atunci sărac și bogat, țaran și domn, tânăr și bătrân, femeie și bărbat, toți își vor face datoria dându-și cu însuflețire obolul și Thalia Română se va ridica chemând sub steagul seu pe toți Români!

Nu ne indoim un moment, că și d-voastre ne veți sprijini la această muncă românească. — Așteptăm răspunsul.

Din ședința comitetului societății pentru crearea unui fond de teatru național român, ținută la Brașov în 25 Februarie st. v. 1899.

Cu toată stima:

Virgil Onițiu, vice-pres.
Vasile Goldiș, secretar.

DE PE MURĂȘ.

Mult On. Redacțiune!

Berzova, la 12/24 Aprilie.

In prețuitul ziar al d-voastră Nr. de Du mineca (Nr. 70) sta publicat sub titlu „De pe Murăș” că în 6/18 Aprilie a luat în primire părintele Vasile Popovici parochia vacantă din Berzova unde a slujit pâr. Iosif Cloambeș. Acolo se vorbește de bucuria parochiaului fostului pâr. Iosif Cloambeș că iar au intrat în călăuzirea părintelui Vasile Popovici, aceasta nu corespunde pentru-că nime din parochia văduvită nu are nici o bucurie, ci sunt foarte nemângâjați pentru că știu cine e părintele bătrân Vasile Popovici, din parochia lui au trecut în parochia pâr: Iosif Cloambeș 16 familii de groaza bătrânului. Ar fi bine ca veneratul Consistor să l pună pe părintele Vasile Popovici în pensiuie și să reducă ambele parochii în una că dacă vine un preot harnic, să poată lucra în liniște și neconturbat de nime.

Maî departe stă în acticolul „de pe Murăș” că se va deschide concurs; e adevărat că s'a deschis cu unanimitate, de și au stăruit bătrânul preot Vasile Popovici să nu se deschidă nici decum, dar bravi membri ai com. par. nu au ascultat de dsa ci sau conștătuț între ei și au deschis concurs; sus și tare susțin parochienii că părintele Iosif Popovici din Giulița nu va fi nici decât ales de preot pentru-că știut este că prin tatăl său părintele Vasile Popovici din Berzova sau unit peste 100 de familii și de nu erau unchi preotului din Giulița Baltean Alexa, Mihai și Iosif, s'ar fi unit întreaga comună, numai acești trei bărbați au lucrat din puterți ca să nu se unească poporul, dar au și lucrat prin oamenii lor din Giulița jertfinduși chiar din averile lor proprii, ca să fie ales Iosif Popovici paroch. în Giulița, ca să nu se mai lătească unița în Berzova, și dacă cutează părintele din Giulița să recurgă la noi de preot, să

știe veneratul Consistor că întreaga comună amenință și decât o comună întreagă să se peară din eparchia, maî bine o persoană să fie înălțurată, decî se trage atențiunea veneratului Consistor la aceasta împrejurare.

Maî mulți membri în com. parochial.

DE LA SATE.

Apucături notăreșești.

Din Zărând, cu data de 15 Aprilie, ni-se scriu următoarele:

In n-rul trecut al foaei „Tribuna Poporului” s'a scris despre deputația, care s'a înfașoat înaintea vicișpanului pentru a se plânge împotriva notarului din Zărând, Zachariăs.

Deputația a fost condusă de harnicii nostri preoți, și a fost primită de vicișpan, care a făgăduit, că dreptate ne va face.

Pe lângă cele ce s'au dat la iveală să mi-se deo voe ca să maî adaog următoarele:

Intemplantu-se maî multe prevaricațiuni în pădurea baronului de aici, s'a făcut arătare. Notarul, care e în dujmănie cu baronul, a îndemnat pe prevaricanți ca să spună că n'au nici o avere. Oamenii așa au făcut după cum i a sfătuit notarul.

Astfel s'au luat 13 protocoale negative, adică, că respectivii n'au nici o avere.

Lucrul însă n'a rămas baltă, căci oamenii s'au pomenit cu provocări ca să meargă în închisoare. Oamenii ar fi plătit pedepsele, dacă notarul nu ținea morțiș, că să nu plătească. Astfel ei au fost siliți să meargă la închisoare tocmai când e lucru maî mult.

Iată, d-le Redactor, cum vrea să-și răsbune notarul pe baron, așa că ademenește și prostește oamenii, care maî bucuos s'ar fi scăpat.

De altminte în potriua notarului Zachariăs, care are un pomelnic întreg de păcate s'a făcut arătare prin harnicul advocat din Arad, dl Dr. Stefan C. Pop.

In acuză sunt înșirate toate potlogăriile acestui notar, al cărui frate, care încă ne-a stors, a ajuns în temnița Aiudului. Douăzeci și patru de zărândani se plang împotriva notarului, care pentru recurse ne lua câte 50 fl, pentru contracte dela 30 fl. în sus și pe deasupra ne maî îndeamnă ca să-și maî dăm câte 100—200 fl. ca ne scapă feciorii de miliție.

Se înțelege oamenii nu s'au lăsat a fi duși pe ghiață.

Avem foarte mare nădejde, că vom putea scăpa de acest tiran, care ne-a stors până acum de ni amară viață.

Despre cele ce vor urma imi voi ține de datorință a vă ține în curent.

Un român.

Din Alibunar.

Amărăciunea care de mult se nutrește din blidul sarbăd al administrațiunei rele între Alois Dadics notar și matriculant comunal și între vice primarul Ieremie Roșiu, în 31 Martie n. a. c. a erupt, provocând o parodie a luptei dintre David și Goliat. In cazul present rolul lui Goliat l'a jucat notarul Alois Dadics înalt și robust, ear' rolul lui David a revenit lui Ieremie Roșiu, ear' robust, dar' mic de statură. Locul de luptă: curtea boilor și verilor comunal, secundanți: boarul și un boactăr comunal. David mi-se sufulea și așterne pe Goliat la pământ încercând totodată puterea pumnilor. Deoarece în decursul luptei s'a abătut dela distanța de 3 pași: secundanții au restabilit ordinea și era să urmeze scena a 3-a schimbând armele cu furca de fer, dar' îi surprinde primarul și cu părere de rău au trebuit să pună capăt acestui duel modern, vrednic de administrația Torontali-ană.

Boroș-Ineu, luna Martie.

La 10/22 Martie pentru cercul Boroș-Ineu s'a ales prin Congregațiune de pretor (fibirău e) domnul Borsos pentru care oficiantii comunal au dat poruncă plășișilor să facă înștiințere tuturor Românilor ca să iasă la gară spre primire noului fibirău.

Durere, mare durere nouă Românilor, numai erî alaltăeri, 3/15 Martie, ni s'au spart ferestrele din partea străinilor. a sfintei maicii noastre biserici și școale, și la maî mulți fruntași și economi români, spre batjocura tuturor românilor. Totuș s'au aflat vr'o câiva oameni cari la îndemnul plășișilor au alergat cu gura căscată la dorul răchiului; alergau cu făclii aprinse și cu steag unguresc gândind numai la aldămaș și că se vor umple de rachiu pe o lună. Și la întoarcere li-s'au dat aldămașul într'un fost măgazin, într'un ocol a unui crășmar. Toți sau grămădit în launtru fiind seară pe la opt oare; au fost ca la o sută înși. Li s'a dat rachiu vr'o 14 litre, dar crășmarul (fost jidan și azi să zice că-i catolic) a știut ce rachiu să le deie de nu-l puteau bea s'ermanii săcetoiși de rău ce era; unii au trudit de 'lau bătut cum lau căpatat, alții maî isteți sberau după maî bun la care tot cam o formă cu cel din tăiu li-s'au dat și danșii 'au bătut cu numele că-i maî bun; sau ajuns câte o gură de rachiu la unii și la alții nimic care a fost maî curajos, pe bolnăvicioșul rachiu l'a beut de mâne zi sor bolnăvit.

Durere fraților și colocuitoșilor noștril Români din Boroș-Ineu ce vă luați după așa fel de oameni slabi cari pentru aldămaș, la îndemnul străinilor, se duc ori și unde spre gratulare. De le va făgădui un jidan aldămaș și pe acela îl gratulează și-i cântă hore naționale numai să-și umple tîrbul de rachiu.

PARTEA ECONOMICĂ.

Știri economice.

Leac în potriua floeserei. Un văpsitor din Viena, cu numele Moros, a aflat un fel de ser în potriua floxerei, ciuma viilor. Un toc de ser de acesta nu va costa de cât 5 cr. E nădejde ca Moros să capete cinstea de 300 mii franci, pe care îi va dăru ocarmuirea franceză acelu care va afla leacul sigur în potriua floxerei. Serul acesta va fi și maî ieftin când se va fabrica.

Scumpirea lănei. Lana în Anglia s'a scumpit cu aproape 10 la sută Scumpirea asta se simte și în țara noastră, cea ce numai îmbucura poate pe economii noștri.

Partea Literară.

Pagini din istoria României.

8 Aprilie.

Astăzi, 8 Aprilie 1899, toată suflarea românească, s'érbează cu vesellie a 60-a aniversare a nașterii Maiestății Sale Carol I. Regele României.

Carol de Hohenzollern s'a născut la 8/20 Aprilie 1839 în Sigmaringen (principatul Hohenzollern, Germania) din Ilustrii săi părinți Carol Anton, fiul lui Carol, principe de Hohenzollern-Sigmaringen, și din Iosefina fiica lui Carol, marele duce de Baden, și a Stefaniei fiica adoptivă a lui Napoleon I.

În Sigmaringen lăi înaltă maiestos un vechi castel cu turnurile sale puse pe zidărie romană, de-asupra unui picior de deal stâncos și acolit din trei părți de Dunăre. Acl s'a născut și a crescut Suvranul, pe care providența îl păstra, pentru a întemeia statul român modern, Regatul României. Până la vârsta de 11 ani principele Carol a primit educațiunea în casa părintească sub îngrijirile mamei sale. De la 1850—1856 a urmat studiile la Dresda, a trecut examenele la Münstere și apoi prin dese călătorii întreprinse maî prin toate statele mari ale Europei și în Africa, ca și prin studii militare întinse făcute la Düsseldorf și Berlin, se pregăti pentru a ajunge un bărbat politic însemnat și un militar distins. Numit de regele Prusiei locotenent în regimentul de artilerie al gardei, principele Carol avu ocașiune în rășboiul al doilea din Schleswig-Holstein (1864) să dovedească pe câmpul de bătăie teoriile militare ce dobândise și excelențele sale calități rășboinice. El luă o parte activă la maî multe bătălii, la intrarea trupelor în Lütland, la asediul Fredericeși și la celebrul asalt de la Duppel. Pentru înaltele sale merite regele Prusiei îl decoră

ceiaș Venerabil să bine voiască până la decretarea bisericii de mănăstire formală, să o încorporeze jurisdicțiunei protopresbiterului Oraviței și să denumească o epiptropie, carea să censureze și controleze administrarea ei.

Din cele promerse să vede cât avem de a mulțumit preotului P. Bufan, carele mult sa ostenit pentru mănăstire, precum scrie dânsul prin un copilandru de oncar, ca să seducă forurile competente și opiniunea publică. Sunt de lăudat intemeietorii mănăstirii, ear nu cei din inscripția de la ușa mănăstirii ori cei publicați în foiaș din m. 50 al „Tribunei Poporului”. Călugărul Alexa Nedici a descoperit locul, el a adunat milostenii și de prin protopopiatele Mehadiei, Caransebeșului etc. precum am aflate din recomandățiunile date lui de respectivii protopopi. El a fost primul călugăr la aceasta mănăstire. Între intemeietorii e parochia materă, carea a dăruit mult, apoi a maî împrumutat și 1400 fl. fără interese. În fine intemeietorii au maî fost locuitorii Ciclovii cari în anul 1860 și 1881 erau în viață, și cari au lucrat cu mâinile și carăle apoi au maî împrumutat 350 fl. fără de ai maî cere înapoi.

Nu corespunde adevărului nici afirmațiunea, că mănăstirea s'a ridicat la anul 1862. În anul acesta se va fi pus deasupra

ușei tabla, dar mănăstirea s'a zidit înainte de aceea.

Mi se revoltă simțul de dreptate, când văd, că copii necopiți să lasă seduși astfel de oameni, cum e dl administrator actual, carele ca să se subțina la mănăstire, careia și mădua i-o storce, de toate e capabil.

Alexandru Frâncu.

Inv.

Țiganii și racul.

Cum mergeau țiganii 'n cale,
Pe un țermure de vale,
Iată, dau în calea lor,
De un biet de răcușor.
— „Ce-o se fie, ce-o se fie
Și hăștra mirozenie?
Doară . . . ciorăi?
Hăș! . . . nu zboară . . .
Ori vr'un neam d'al nostru este
Cu două părechii de clește?
Fi-va! — ce umblat pocit,
La musteșe-î răsucit . . .
Așteptați, Dada să vie
Să vadă și să ni-l știe
Cineși și unde se duce
Și ce veste ni-ar aduce?
Ha! maî iute Dada nost

Bată-te-o Vineri din post!

— „Meți la dracu ce știți voi?

Din ciocan, ileu și foi

În colea voi nici un sfânt

„Nu cunoaște-ți pe pământ . . .!”

— „Doamne țene-l și-l trăiește,

Că mândru ne glăsuiește,

Eu, spune-îi Dadă, spune,

Bată-te ziua de mâne

C'un ciocan de vinars bun . . .”

— „Asta, de vrei să vă spun,

E voia lui Dumnezeu

Vine din amu cătrău

Și se duce amu inde

Déc' om sta și nu 'l-om prinde.”

D. R.

Poesii populare.

(Din Bănat)

Frunză verde de pelin,
Ce 'mi ești, cucule, hain,
De cânti vara 'n jumătate
Și-apoi sbori în altă parte?
Cuculeț, pasere sură!
Mușcați-ai limba din gură
Cântecul se nu-ți maî zici
Nici se maî colinzi p'aici.
Vara vii, dragostile duci
Când is dragostile dulci.
Cântă 'mi mie înc'odată

Că 'mi e mintea tulburată.

Cântă 'n dreapta mea cu foc

Să am parte de noroc.

Cântă 'n fața mea cu drag,

Că 'ți-oi da frunze de fag

Să nu maî fi tot pribeag.

Calea Țiganului.

(Legendă.)

Se zice că Sfântu Petru avea de argat pe un Țigan. Odată s'a întemplant că l'a mănăt Sfântul cu căruța încărcată cu pae cătră casă, și cum era pe inserate pe Țigan l'a cuprins frica de noaptea cea întunecoasă. De aceea a început frate a îmblăti cu biciul pe cal; ear' calii fiind voinici mergeau ca nebuni mușcând la zăbale și scăpărând schinteț din potcoavă, de nu i-a maî rămas bietului Țigan nici măcar un paiu în căruța pe când a ajuns acasă.

De aceea pe când e vremea senină să vede când să învălește ziua cu noaptea pe bolta cerului dela răsărit până la scăpătat, o cale ca și când ar fi presărată cu paie, de se pare ca o spuza de schinteț și pe care cale se zice că ar fi mănăt Țiganul calii Sfântului Petru.

Iosif Stanca.

și îi înainta la gradul de căpitan în regimentul II. al dragonilor gardei, ear' împăratul Austriei, aliatul de atunci al Prusiei îi dăde „Crucea de merit militar”. Astfel, nu atât prin strălucita familie la care aparține, ci mai mult prin calitățile spiritului său, prin o viață plină de activitate și prin studii serioase, măiestrosul nostru rege își trase singur calea, fiind recunoscut de toți ca un brav soldat, bărbat de stat eminent și amic al artei și al științei. Consecința datoriei fiind o lege în familia sa, trecută din generație în generație, iubirea de patrie și devotamentul pentru dânsa avându-le de viu exemplu în viața proprie a părinților săi, principele Carol dădea toate garanțiile unui bun, drept și mare Suveran, destoinic ca să facă fericirea unui popor și să-i asigure existența sa politică.

De aceea și Românii în minutele cele mai critice ale istoriei lor, își ațintiră ochii, ca prin instinct providențial, asupra tinărului oficer, care la 1866 se afla în concediu la Düsseldorf, în sinul familiei. Aici veni Ioan Brăteanu, (19/31 Martie) să-i ofere în numele poporului român în doita Coroană a României. Trătirile fură conduse cu mult tact de către însuși principele Antoniu, tatăl principelui Carol; poporul Român prin vocea a 685.969 de votanți, confirmă alegerea la domnie a lui Carol (18 Aprilie), care după multe greutăți și pericole ce au săvârșit prin statele Austriei, în minutul când războiul pruso-austriac era gata să izbucnească, — sosi la Severin în ziua de 8/20 Maiu. Firul telegrafic vesti țerei cele dintâi cuvinte, ce Suveranul îi adresa de pe țărâmul unde împăratul Traian implantase acum 17 veacuri cele dintâi colonii ale sale și stâlpii podului, ce stau martori neperitori ai gloriei sale eterne.

„Punând piciorul pe pământul României, noua mea patrie, mă grăbesc a exprima locotenenței Domnului simțimentele cele mai sincere. Fericit că mă aflu în mijlocul națiunii, care m'a onorat cu încrederea sa, adresez înainte de toate rugăciunile mele cerului, pentru-ca să-mi ajute a îndeplini cu demnitate marea și frumoasă misiune ce provădina m'a impus”.

Astfel alesul națiunii din ziua de 8/20 Aprilie 1866 vorbea inimii țării, și din ora aceea și până azi o clipă nu s'a clintit de la postul său; o clipă n'a uitat datorita sa; muncind fără întrerupere ziua și noaptea pentru fericirea și țării României. Despre dânsul se poate spune ceea ce s'a zis despre marele său străbun Frederic: că este cel dintâi din servitorii statului; sau ceea ce s'a săpat în 1866 pe monumentul ilustrului său bunic Carol: „Cinstit

și credincios m'am purtat totdeauna, atât cu fiecare cât și cu țeara”.

Galați, 7 Aprilie 1899.

Ioan N. Ghimbășan.

Clădiri epocale.

Coloseul dela Roma.

Această gigantică construcție a străbunilor noștri romani, ca multe alte clădiri ridicate de ei, a fost și este încă o dovadă vie de grandiosul lor spirit arhitectonic. Toate construcțiile romane se disting prin mărimea și înălțimea enormă a dimensiunilor și prin o severă simetrie, lucru firesc la un popor de militari și de oameni adănc pătrunși de ideea binelui public și a gloriei comune.

Coloseul s'a clădit în zilele împăratului Vespasian, în scopul de a servi spectacolului gladiatorilor. El cuprindea 100.000 de spectatori, avea un diametru longitudinal de 187 1/2 metri și un diametru de latitudine de 155 1/2 metri. El acoperea două hectare și jumătate și avea o înălțime de 36 1/2 metri.

Conductele de apă în vechea Roma.

Opt aquaducte serveau pentru trebuințele de apă ale capitalei romane. Ele aduceau zilnic un debit de 112.000 de metri cubici. Conductul de apă clădit de către Claudiu (Aqua Appia) avea o lungime de 78 de kilometri și o înălțime de 30 1/2 de metri! Aquaductul clădit de Marcus (Aqua Marcia) măsura 68 de kilometri și era așezat pe 7.000 de metri arcuri de zid de o înălțime de 21 1/2 metri fiecare.

Până și ruinele tuturor acestor superbe clădiri de edilitate storc admirațiunea posterității.

Templul Dianei din Efes.

Avea o lungime de 129 1/2 metri și o lățime de 68 1/2 metri. El era sprijinit pe 127 de colonne (stâlpi de piatră), dintre care fiecare avea o înălțime de 18.17 metri. Construcțiunea acestui grandios templu a durat 220 de ani!

Templul Dela Ipsambul.

Această construcție dela Ipsambul (în Nubia) este sculptată într'un singur masiv de stâncă.

Turnul Babilonului.

Multă lume va fi crezând că Turnul Babilonului ar fi vr'o născocire biblică. El a fost clădit de către Belus și a servit drept observator astronomic și ca templu al zeului Soare. El se compunea din opt părți

pătrate, care superpuse dădeau o înălțime de 204 metri.

Laturile temeliei aveau o lungime tot de 204 metri.

Din Vremuri apuse.

Sub titlul de mai sus d-na *Iudita Secula*, n. Truța a scos un volum de memorii foarte interesante pentru istoria noastră națională. Cuprinde istorisiri despre vremurile lui Horia (din auzite) și dela 1848—49, despre care d. Secula, p'atunci copilă, scrie din aducere aminte, părți înduioșătoare.

Reproducem mai la vale următoarele, făgăduind că vom mai reveni.

DELA 1784.

„Am văzut, — îmi povestea moșul nostru — pe Horia, pe Cloșca și pe Crișan; am văzut pe mama, nevasta și frumoasa fată a lui Horia. Veniseră aici la Cricău, la curtea grofului (conte) Emeric Teleky. Groful, ca și nepotul său la 1848, plecase în țările meridionale. Tata era vătaful curții și a rămas singur stăpân în curte. Sosesc Moșii dela Vidra, toți pe cai mici și iuți ca fulgerul. În urma lor nu mai avea capăt un șireag ce venia în trap; erau femei, neveste, fete mari, frumoase ca dimineața primăverei, — toate cu mărgăle și inele și cu părul bărbătesc în cap. Eram băiat de opt ani. Aveam în mână o pânișoară mică, cum li-se fac copiilor când se coace pâine la casă. Vine un stegar, care se coborise de pe cal, și îmi ia pâinea din mână. Am plâns cu jale — eram copil fără mamă... Stegarul m'a luat în brațe, m'a mângâiat, ca să-mi treacă spaima și frica, și mi-a zis, că dacă s' Román să nu plâng. Avea acei „soldați” uniformă croită întocmai ca a soldaților împărătești, numai că era albă de tot, și în cap purtau o căciulă de miel cu o peană de corb. Vătafii, sau prefectii, așa se numeau oficerii, aveau pene sure de vultur.

„De două ori, de trei ori am văzut pe Horia; avea un păr creț de tot. Și odată l'am văzut cu un mintean lung și larg, încins cu un lanț de inele. Spuneau oamenii că acel mintean 'i-l-au făcut Moașele când s'a întors dela Impăratul, din Viena, unde se dusesse pentru dreptățile Românilor.

„Și cum au ajuns să-i facă acel mintean? Se zice că o femeie din Vidra ar fi văzut pe tinărul Impărat Iosif II. odată în biserică din cetatea Bělgradului; și era îmbrăcat într'un mintean alb lung, căptușit cu roșu; — era de catifea. Și s'a gândit, că dacă dă D-zeu să avem noroc să ni-se întoarcă Horia sănătos, așa mintean o să-i facem”. Și lanțul de incins, 'i-l vor face din inelele

lor, ce poartă Moașele la brâu — chiar și astăzi.

„Abia de un an venisem, pe atunci, cu tata din țeara sēcuiască, din Haromszék, lăsând moșie și drepturi unui unchiu al meu, de care nimic în urmă n'am mai știut mulți ani. Plecasem, ca cel desnădăjuit. Și eată pentru-ce:

„Tata a primit o scrisoare, în care 'i-se spunea că fratele meu mai mare, care era deja avocat, 'și-a schimbat numele, și a trecut în neamul Ungurilor, cu numele de „Halmy”. Tata la această tristă știre l'a desmoștenit, și i-a scris că nu-l mai recunoaște. În urma acesteia el și a pus capăt vieții, aruncându-se în Murăș la Aiud. Mama la știrea morții fiului său a ajuns neconsolabilă, și în curând am pierdut-o și pe ea. Ear' tata ne mai aflându-și loc, a pornit și a ajuns aici cu mine, care eram de șapte ani, și cu sora mea în vîrstă de doi ani. Am venit să aflăm adevărul aici, aproape de Aiud. Am tras la curtea grofului, al căruia fiu a fost într'o școală cu nefericitul meu frate și am sosit tocmai când se pregătea lumea de bătaie”...

Acea împregiurare a scăpat viața strămoșului meu în vremea Horei — am auzit cu urechile mele spunând pe moșul meu — că s'a plâns chiar lui Horia de nenorocirea ce l'a ajuns și l'a adus să-și părăsească țeară și moșie.

Visuri.

Când visuri cearcă să mă fure,
Răsai încet, duios
Cu buze dulci, cu ochi de mure,
Cu părul undulos...

Și 'n farmecul ființei tale
Porți taina de frumuseți,
Ce-aruncă grații dulci în cale
Și-o mreață de săgeți...

Eu stau uimit ca de-o minune, —
Și-ți cânt, și te privesc.
Ș'atât de multe și-aș mai spune,
Ce ziua nu îndrănesc.

Dar' brațu-mi înzadar se 'ntinde
Ca 'n veci să nu-mi dispari,
Căci vai, el nu te poate prinde,
Copilă cu-ochii mari!

Ca o fantomă prea frumoasă
Cu visul nopții pleci
Ușoară, sveltă, mlădioasă
Și ne-ajunsă 'n veci.

Vasile Alvescu.

Visuri.

— Silviei. —

Cu fantezii m'avent în noapte
Sub raza astrilor pribeși
Și-ascult ce spun isvoare 'n șoapte
Și stau pe gânduri ore 'ntregi

Noianul viselor de-o clipă
Imi țese un basm din viața lor
Și pe-a zefirului aripă
La sinul tău m'ar duce 'n sbor.

Și-atunci de umbrele sihastre
Tresar ca frunza 'n dulci vibrări,
Căci tu te-approii din albatre
Și 'ntristătoare depărtări.

Dar' vai, în inima-mi nebună
Ai îndoielei picurii cad, —
Răpus de-a dorului furtună
Plutesc ca între rait și iad...

Ci tu-mi surizi, și peptu-mi saltă
De parcă cerul mi-e deschis
Și apoi ne-approiăm de-olaltă
Urzindu-ne al vieții vis.

Eugen Porsan.

Cartea Vieții.

Pedeapsa nu va întârzia, nici când înșeli pe cineva, nici când te înșeli pe tine însuși.

Prostia e mai totdeauna deservită, pe când înțelepciunea nici odată.

În jocul vieții, ce e drept oamenii amestecă cărțile, dar' soarta ni-le împarte.

Unii se înalță prin lenea căpeteniilor lor, alții prin strguinta supușilor lor.

O singură clipită încetează de a ne gonii nenorocirea și aceasta o numim noi fericire.

Țiganul și cașul.

Fuseiu la nănașu
Măncu-i norocașu:
Mă băgaiu în caș
Și găsesc pe masă
Un biet cuțitaș
Ce grijea de-un caș...

Luai cuțitașu
Să ved fugă cașu?
Cașu pe picior
Pân la podișor...

Eu iute 'l ajung
Tocmai într'un cot,
Cu dinții 'l împung,
Măncău jumătate.

Da vine nănașu
Vede că nu-i cașu
Și io 'l cunoscu
De pe bățul lui,
Că vrea să glumească
Ori să mă cinstească...
Eu fuga să scap,
El țop după cap.

Și cu bățul cel de corn
Pot mă strigi ca să 'ntorn,

Și mă roagă și mă 'mbie
Să mai șed la omenie...
Eu că nu șed, că mă duc
De mulțam, săriam tot cuc...

Gardul fiind streșnit,
Nu știam p'unde-am venit
Mă las jos și jos am stat
Mort pe vatră 'n tins, culcat.
Pân'or mers vacile șe
Ș'or întors pe din cole...
Și când dau ca să mă scol
Mă ved că nu's în ocol.

Sar sus și mă nocot:
Că nănașul de căne
Mutase gardul tot
Chiar pe din jos de mine...

R. la 21 Sept. vechiu 1898.

Românul Bortolșiu.

Arad, 28 Aprilie a. 1899.

Tutorul prietinelor, corespondenților și cititorilor noștri le doim sărbătorii fericite.

Invătătorii sentiți de darea comunală. Jucătoria administrativă a adus o hotărâre supra căreia atragem luarea aminte a învătătorilor noștri. În înțeleșul acestei hotărâri aduse în urma recursului unui învățator profesional, care, potrivit legii, a fost proocac să plătească darea comunală, toți învățătorii, de la școlile confesionale de stat, comunale ori private, sunt scutiți de darea comunală. Hotărârea judecătorească administrativă e adusă sub Nr. 1753 pe emeiul art. de lege XXII. din 1886. Acei e vor mai fi șicanați să se provoace la această lege.

Alexandru Filip. Despre moartea dis-insului naționalist familia a dat următorul necrolog: Anna Filip n. Cepesiu ca soție, George Filip cu soția, ca frate Anna Tufan n. Filip cu soțul și copilul ei, Victoria Hortașan cu soțul și copilul ei, Iulia ved. Bogat n. Filip cu copilul ei ca suror, Iuliu, Laurențiu, Romul, Livia și Vetaria Moldovan ca nepoți de soră, Catinca Cepesiu n. Motaș ca soacră, Nicolai Pop precut cu soția și copilul ei, Maria Pop ved. Pop ca veri, Vasile Filip precut, Stefan Pop protopotar, aseosr consistorial, Dr Laurențiu Pop advocat cu soția Elvira n. Făgărășian și copilul ei, Mircea și Anicuța, George Pop precut cu soția și copilul ei, Valeria Popescu n. Pop cu soțul și copilul ei, Dr. Stefan C. Pop cu soția n. Eugeni Macaveiu și copilul ei, Ana C. Pop și Maria Dr. Pop n. C. Pop ca nepoți Nicolai Cepesiu, Ioan Cepesiu, Zinca Roman n. Cepesiu, Luisa Făgărășan n. Cepesiu, Alexandru Cepesiu, Aurelia Damian n. Cepesiu, Vasile Damian protopotar și Dr. Alexandru Pop medic, ca cumnați și cumnate, cu inima frântă de durere aduc la cunoștință trecerea din viața a mult iubitului și neuitatului lor sot, respective frate, unchiu, ginere, văr și cumnat, **Alexandru Filip de Chilia**, advocat, membru al comitetului național, director executiv al „Aurariel,” membru fondator al „Asociațiunei,” membru pe viață al „fondului pentru teatru român,” președintele revirului montan etc. întemplat în 24 Aprilie n. 1899 în etate de 57 ani. Rămășițele pămăntești se vor depune spre eterna odihnă, Miercuri în 26 a. l. c. în cimiterul gr. cat. din loc. Fie-i țetina ușoară și memoria neuitată!

Arad, 24 Aprilie n. 1899.

O desmințire. Subsemnații, în numele societății noastre Petru Maior vă rugăm să binevoiți a da loc următoarelor în prețuitul D-voastre ziar: În numărul de Sămbetă, 22 Aprilie n. al ziarului „Egyetértés” a apărut sub titlul „Petru Maior vâlsăga” un articol, care cuprinde o multime de acuse și aserțiunii nebasate. N'am ținut de necesar a ne rectifica față de astfel de invective tendențioase; — pentru liniștirea publicului român însă totuși, basati pe concludusul societății din ședința XVIII. ort. ținută în 25/4 1899 declarăm, că aserțiunile din sus amintitul articol referitoare la societatea noastră sunt lipsite de adevăr și se bazează pe informațiuni false. Budapesta, la 26 Aprilie 1899.

Pentru comitet:

Ioan Pop, v. preș. Ioan Fruma, secretar.

O asociațiune filantropică Este în Arad o asociațiune, unde toți cetățenii, dar mai ales damele, se întâlnesc și lucrează împreună fără deosebire de confesie și naționalitate. Aceasta e reuniunea pentru ajutorarea, în timp de iarnă, a școlărilor săraci, căror li se dă gratis îmbrăcăminte și hrană. Din darea de seamă ce primim (intocmită de dl Kovács Vineze, profesor în Arad) vedem că și în iarna trecută soțietatea aceasta a îmbrăcat 318 copii și

patru luni de zile a hrănit 154 copii săraci, cărora li s'a dat 10.320 porțiuni de mâncare. Bani s'au strâns prin colecte și prin multe soiuri de reprezentațiuni și încă cu așa succes, că a sporit și capitalul cu 1302 fl. 72 cr. Societatea dispune de un capital de 28.245 fl. 50 cr.

O asemenea instituție mai cunoaștem și la Sibiu.

Pildă vrednică de urmat. În cutia pentru săraci din catedrala din loc un bun creștin a băgat o piesă de 10 lei. Epitropia li mulțumește pe calea aceasta adevăratul ajutor și sprijinitor al seracilor.

Ziua nașterii lui Kossuth, foaia vieneză „Deutsches Volksblat” a anunțat-o în chipul următor: *Calendar istoric și zile memorabile:*

— 21 Aprilie. —

Ziua nașterii lui Kossuth Lajos, vestitului comediant maghiar, preamăritorul asasinilor domnitorilor și a smintitului politic.

Dar. Pentru s. biserică din Banesti, au dăruit:

1) Antonie Pascu din comuna Bodești 100 fl.

2) Nicolae Popescu paroch în Lunsora și filie Vosdoci 50 fl. pe care bani s'a și procurat varul trebuincios.

Rugăm pe milostivul Dumnezeu ca să le lungească firul vieții, să la țină sănătatea și să le înmulțească averea; ear' pre Florea Pascu și Treja, Dumnezeu să-i odihnească și să-i numere cu dreptii săi.

Se face rugare către toți bunii creștini să mai dăruiască cine ce poate, că biserică nu e încă gata.

Banesti, în 14 Aprilie 18999 s. v.

Maxim Groza epitrop.

Petrecere. Invitare, corul plugarilor rom. din Bătania arangiază a doua zi de Paști la 1 Maiu st. n. a. c. petrecere cu joc premarsă de o „piesă teatrală”, piesa teatrală se va preda în Chioscul din pădurița orașului, ear' petrecerea cu joc vis-a-vis în sala hotelului Coroana. Pentru comitetul arangiator George Nicoadă, președinte, Svetozar Roșu, casar. În pauză se va juca „Bătută și călușerul”. Venitul e destinat în favorul școlii. Suprasolvirile se primesc cu mulțumită și se cuitează în publicitate.

Programa.

1. „Christos a inviat”, quartet cor bătătesc.
2. „Fata de la Cozia”, poezie de d. Bolintineanu, declamată de Teodor Soldan.
3. „Călugărul”, poezie de V. R. Buticescu, declamată de Traian Farcaș.
Ruga dela Chișeteu, comedie populară într'un act. Arangiator dl Inv. Georgiu Popovicu, persoanele: Ioan Ursuț plugar, Ilie Luțai, Raveca soția lui a doua, Sultana Crișan, Parascheva fiica lui Catița Roșu. Trăilă Coștea fecior holteiu, Mihai Naghi, Achim Chișu prietinelui lui, Traian Farcaș, Efta Marcu plugar, Petru Sopărlă, Rosalina nevasta lui Iuliana Ardelean, Costa Hirsu in-surășel Moise crișan, Gruia Goruan cișmar, Traian Ardelean, Sloiom prețupeț de țtrg Traian Luchi, Lica Sica plăș George Chișăliță, Chira Crăciun cond. cor, George Popovicu, Chinezul Jiva Luchi, coriști coriste popor. Scena se petrece în satul Chișeteu, în ulița cea mare la rugă.

Cea mai mare familie din lume trăește în America. Capul ei este Iason Webb din Kentuck. Bătrânul e de 80 ani; are 19 copii, 175 nepoți și 100 strănepoți. Unul din frunții săi, care a murit la vârsta de 75 ani, avea 105 nepoți și 150 strănepoți, ear copii și nepoți sori sale sunt în număr de 230. Un alt frate al său, care împlinește acum 73 ani, are 13 fii, 80 nepoți și 65 strănepoți, ear cea mai mică soră a sa are 201 copii, nepoți. Frații și surorile Webb au în familia lor cam vre o 10.000 membrii.

Un proces nostim s'a petrecut zilele aceste înainte tribunului de Sena (Paris): un „cetățean” era acuat că a furat o pe-

rechie de pantalon. S'au adus și martori. După pledoaria avocatului, tribunul a achitat pe acuat, nefind probe destule că a furat pantalonul. Terminându-ne procesul, lumea începe a părăsi sala, numai acuatul rămene ca țintuit de bancă. Avocatul li face semn să iasă din bancă, acuatul însă privește numai cu neîncredere spre martori.

Avocatul se apropie atunci de el și-i zice:

„Et ce mai stai acolo, pleacă, ești achitat”. „Cetățeanul” se apleacă atunci spre urechea avocatului și zice:

— Nu pot să plec, până-ce mai e vr'un martor prin apropiere.

— Dar de ce?

— Pentru-că sunt în — pantalonul furat.

Cărți nouă. De sfințele sărbătorii am primit la redacție următoarele cărți nouă:

„De pe la noi”. Nuvelete de D. V. Păcășianu 1889—1891. București. Institutul de arte grafice și editură „Minerva”. Strada regală 6.

Grădina de legume. Disertațiune poporală rostită de Ioan F. Negrușiu, la adunarea generală a despărșământului XI (Blaj) al „Asociațiunii” ținută la 31 Iulie 1898 în Veza. Editura despărșământului XI. Blaj. 1899. Tipografia Seminarului gr.-catolic. Prețul 25 cr.

Oglinda inimii, poesii de Gavril Budnariu. Arad, 1899. Tipografia diecesană. Prețul o coroană. Volumul se estinde pe 138 pagini.

În nrul viitor duplu se va face dare de seamă despre aceste cărți cu care s'a îmbogățit literatura frumoasă și cea economică.

Ghicurile din numărul de la 10/22 Februarie le-au deslegat bine numai d-șoara Livia Căldărășiu (Lugoj) și d-na Emilia Vasca, n. Popa (Leș).

Poșta Redacției.

Cermeiu, Valing. Cel puțin de sărbători să lăsăm la o parte lucruri ce supără. Tășad. În nrul viitor. Șirina În numărul de Paști nu vrem să pomenim numele unui asemenea păcătos. În săptămâna viitoare publicăm. Serie și despre celelalte.

AVIS!

Rugăm pe Domnii abonenți cari nu și-au reînnoit încă abonamentul pe al II. Quartel să grăbească a și-l reînnoi, precum și cei cari sunt în restanță a și-l achita. La din conțra suntem nevoiți a le sista expedarea foaiei.

Cu toată stima

Administrația.

O familie distinsă, care vara o petrece la băi,

caută o îngrijitoare cinstită lângă un băiat de 2 1/2 ani.

A se adresa la administrația ziarului.

În comuna Șepreus, țergul de primăvară, din motiv că terminul acestuia cade pe ziua primă a sf. Paști — nu se va ținea.

Șepreus, 1899, Aprilie 24 st. n.

Antisia comunală.

BIBLIOGRAFIE

A apărut „LITURGA sfântului Ioan Crisostom” de Nicolae Ștef, Inv. în Arad, ediția II. pentru cor mixt, cu mai multe

pricesne, irmoase, și un adaus de cântări naționale. — Prețul unui exempl. 4 fl.; pentru preparans 2 fl. 50 cr. plus 10 cr. porto postal, ear' legat cu firme 50 cr. mai mult; se află de vânzare la administrația „Tr. Pop”.

Licitațiune minuendă.

Pe basa concludului Ven. Consistor gr. or. român din Arad dtto 3/15 Aprilie a. c. Nr. 1784/1899, prin aceasta să ăerie concurs de licitațiune minuendă pe lângă oferte închise pentru edificarea internatului diecesan în Beiușiu, cu prețul 21.812 fl. 59 cr.

Planul, preliminarul de spese precum și condițiunile edificării se pot vedea la subscrisul președinte, unde sunt a se trimite și ofertele.

Reflectanții înainte de începerea licitațiunii vor avea să depună sau să asigure ca vadiu 10% din suma preliminară, adecă 2182 fl.

Licitațiunea se va ținea în 6 Maiu c. n. a. c. la 11 oare, la școala gr. or. română din Beiușiu.

Dat din ședința comitetului parochial, ținută în Beiușiu la 22 Aprilie c. n. 1899.

Pentru comitetul parochial.

Demetriu Negrean, Nicolai Diamandi, președinte, notar ad hoc.

Repriviri economice.

Prețuri.

Grâu: s'a vëndut cu fl. 9.20—9.30
Săcară: „ „ „ „ 6.85—7.10
Orz: „ „ „ „ 6.20—6.45
Ovăș: „ „ „ „ 5.65—6.05
Cucuruz (porumb) vechiu . . . . . —
„ nou . . . . . 4.30—4.40

Prețuri cu termin.

Grâu pe Aprilie . . . . . fl. 8.53—8.96
„ „ Maiu . . . . . 8.50—8.77
„ „ Octomvrie . . . . . 8.15—8.23
Săcară pe Aprilie . . . . . 7.30—7.36
„ „ Octomvrie . . . . . 6.45—6.57
Cucuruz: pe Maiu . . . . . 4.42—4.41
Ovăș: pe Aprilie . . . . . 5.72—5.80

Diverse.

Făină de grâu:

No	0	1	2	3	4	5	6	7
fl.	15.40	14.86	14.20	13.60	13.20	12.40	11.70	10.—
7 și jum. 8								
	8.20	5.80						

Făină de săcară:

No.	00	0	0I	I	II	II B	III.
fl.	—	12.60	12.10	11.80	12.20	10.10	8.60

Tărițe fine fl. 5.— comune fl. —

Meiu (măl. măr.)	Nr.	0	1	2	3	4
		11.50	11.—	10.75	10.25	9.50

Fasole albă s'a vënd. cu fl. 6.50—7.— 100 kl.
„ boabe rot. „ „ 7.25—7.75 „ „
Lapte fără gărgărite „ „ 10.—16.— „ „
Mac „ „ 30.—33.— „ „
Sămânță de cânepă „ „ —11.50 „ „
Chim „ „ „ —28.— „ „
Unsoare de porc „ „ 52.56 53.— „ „
Slănină „ „ 43.50—46.— „ „
Prune 80/85 bucăți bosniece fl. 12.75
„ 95/100 „ „ „ 10.1/4
„ 115/120 „ „ „ 9.25
„ 80/85 „ sârbești „ 12.50
„ 95/100 „ „ „ 9.25

Semințe:

Trifoiu roșu: recolta de 97 cu fl. 30.—35.—
„ „ „ „ 98 „ „ 38.—45.—
Lucernă: ung. „ „ „ 40.—46.—
„ ital. „ „ „ 45.—47.—
In, după calitate „ „ „ 11.—12.—
Ulei de napi „ „ „ 33.—
Petroleum american rafinat fl. 22.50 100 kl
„ rusesc „ „ „ 20.— „ „
„ de Orșova „ „ „ 19.— „ „
„ de Brașov „ „ „ 18.— „ „
Spirt gros pentru rafinat fl. 16.50—16.75
Lână: de vară „ „ „ fl. 92.—98
„ vênătă „ „ „ 85.—86
„ albă „ „ „ 95.—10

Pei lucrate:

prima Einsatz-Terzen 10—13 Kl fl. 138.—142
„ „ 14—20 „ „ 143.—148
„ Zweisatz „ 20—22 „ „ 133.—135
„ Dreisatz „ 22—24 „ „ 140.—142
„ „ 25—26 „ „ 143.—145
„ „ 26—30 „ „ 145.—146
„ de bivol „ 28—32 „ „ 142.—144

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.

Redactor responsabil Ioan Russu Șirlianu

Preluare de cafenea

Am onoare a aduce la cunoștința Onoratului public român din Arad și jur, că am preluat

CAFENEAUA GARAI

din str. Stului Pavel.

Ca vechiu cafegiu, îmi voi da silința, ca să înestulesc On. mșterii cu tot soiul de beuturi excelente de cafenea, cu cafelele cele mai curate.

Localul l'am aranjat din nou, conform cerințelor moderne, așa că ori-ce societate se poate afla bine în cafenea mea.

Sale separate

stau la dispoziția On. public precum și **billiarde moderne.**

— Musică românească —

Serviciul cel mai prompt și mai culant, despre ce garantează trecutul meu, ca fost antreprenor al hotelului Nader (Palatin).

Rugându-mă de binevoitorul sprijin al On. Public român din Arad și jur

316 1—3

mă recomand

SINGER BERT.

Reverenzi, odăjdi și recuise bisericești

Prețurile cele mai ieftine

Garantează buna și prompta executare

Georgiu Bogdan

317 2—3

croitor.

Arad calea seminariului Piața Tököli Nr. 5.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vech, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de împrumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de împrumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4/0 4¹/₂ și 5/0
pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moșii 220 28—56

Szücs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Se primesc comande pentru următoarele lucruri:

Circulare și prețuri-curente

NOTE

Opuri și Broșuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului”, A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLICURI

Invitări ca și de vizită, amănunțit însoțite

Prețuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuează prompt.